

Pello, Kaaraneskoski

Sähköaseman ja kaapelilinjojen

koekuopitus 15-19.8.2016

Oy Sigillum Ab

Jouni Väänänen

TIIVISTELMÄ

Tornionlaakson Sähkö Oy ja Pohjolan Werkonrakennus suunnittelevat Pellon Kaaraneskoskelle sähkökaapelointeja ja ilmajohtoja. Suunnitelma-alueella sijaitsee useita muinaisjäännöskohteita: Kaaranes 1-2, Kaaranes 3 sekä Kaaranes 4 Lohilahti. Suunnittelualueelle tehtiin arkeologiset koekaivaukset kartoittamaan sinne ulottuvan mahdollisten muinaisjäännöksiä rakenteita, kulttuurikerroksen paksuutta ja säilyneisyyttä, sekä rakentamisen mahdollisesti edellyttämiä tarkempia tutkimustarpeita ja rakentamissuunnitelmien mahdollisia muutostarpeita. Tutkimusten kustannuksista vastasi työn tilaaja, Tornionlaakson Sähkö Oy. Tutkimuksissa tehtiin yhteensä 39 koekuoppaa. Kolmesta niistä löytyi kvartsi-iskoksia, jotka tulivat pääosin huuhtoutumiskerroksista. Yhdestä koekuopasta, joka sijaitsi Kaaranes 1-2 -muinaisjäännösalueella, tuli yhteensä kolme kvartsi-iskosta. Kaksi niistä tuli yhdessä resentin aineiston kanssa, mutta kolmas iskos oli mahdollisesti omalla paikallaan. Kaaranes 4 Lohilahden -muinaisjäännösalueella tuli yhdestä koekuopasta yksi ja heti sen viereisestä kuopasta ja tämän kuopan laajennuksesta yhteensä 7 kvartsi-iskosta. Palanutta luuta ei seulomisesta huolimatta löytynyt. Tulvien vuoksi maannokset olivat löytökuopissa joko sekoittuneita tai niitä oli useita päällekkäin.

Kansikuva: Pello Kaaraneskoski, Lohilahden rantaa, kuva Jouni Väänänen.

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Pello, Kaaraneskosken sähköaseman ja kaapelilinjojen koekuopitus

Kohteiden nimet	Kaaranes 1-2 Kaaranes 3 Kaaranes 4 Lohilahti
Mj-rekisterinumerot	854010024 854010026 854010025
Kunta	Pello
Kiinteistönumerot ja omistajat	854-406-3-9 Tornionlaakson Voima Oy 854-406-3-11 Tornionlaakson Voima Oy 854-406-2-11 Tornionlaakson Voima Oy 854-406-3-64 Tornionlaakson Voima Oy 854-406-3-77 Liisa Annikki Piittisjärvi 854-406-3-76 Matti Kaarlo Piittisjärvi 854-406-3-83 Sinikka Tuulikki Piittisjärvi 854-406-3-68 Heidi Hannele Piittisjärvi Pekka Matti Olavi Kokkonen 854-406-3-72 Anne-Maarit Peuna Pekka Martti Olavi Kokkonen
Ajoitus	Tiealue ELY Kivikautinen, rautakautinen, historiallinen aika
Tutkimuslaitos	Oy Sigillum Ab
Tutkija	FM Jouni Väänänen
Kenttätyöaika	15.–19.8.2016
Tutkitun alueen laajuus	noin 500 m
Löydöt:	KM 41025:1-3, Kaaranes 1-2, kvartsia KM 41026:1-7, Kaaranes 4, kvartsia
Digitaaliset valokuvat	SKDG201603: 1-78
Tutkimushistoria	Kaaranes 1-2: Erä-Esko 1964, tarkastus :Korteniemi 1984, inventointi :Kankaanpää 1997 ja 1998, kaivaus Kaaranes 3: Erä-Esko1957, tarkastus :Korteniemi 1984, inventointi

	Kaaranes 4 Lohilahti: Erä-Esko 1964, tarkastus : Korteniemi 1984, inventointi : Korteniemi 1997, koekaivaus
Koordinaatit	Kaaranes 1-2: ETRS-TM35FIN: P 7394219 I 386212. Z 85 YKJ: P 7397311 I 3386338 Z 85 Kaaranes 3: ETRS-TM35FIN: P 7394196 I 386450 Z 95–98 YKJ: P 7397288 I 3386576 Z 95–98 Kaaranes 4 Lohilahti: ETRS-TM35FIN: P 7393924 I 386517 Z 95 YKJ: P 7397016 I 3386643 Z 95
Tutkimuksen laatu	Arkeologinen koekaivaus
Liitteet	Kuvaluettelo, kuvaliite ja liitekartta
Kopiot	Museovirasto

PERUSKARTTAOTE

Kartta 1. Pello, Kaaraneskoski, tutkimusalueen sijainti merkitty nuolella.

Karttaote www.paikkatietoikkuna.fi

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	1
ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	2
PERUSKARTTAOTE.....	4
SISÄLLYSLUETTELO	5
JOHDANTO	6
TUTKIMUSALUEEN HISTORIA	7
TUTKIMUSMENETELMÄT JA HAVAINNOT	9
LOPUKSI.....	21
LÄHTEET	22
LIITTEET	
Rakennussuunnitelmapakartta	23
Kaapelilinjakartta	24
Kartta koekuoppien sijainnista.....	25
Koekuoppien koordinaatit.....	26
Luettelo digitaalikuvista.....	28
Kuvaliite.....	31
Luettelo poistetuista löydöistä	70

JOHDANTO

Kaaraneskoski sijaitsee Miekojärven ja Vähä-Vietosen välisellä kannaksella, noin 27 km kaakkoon Pellon kirkolta ja noin 4,5 km etelään Sirkkakosken kylästä (ks. kartta 1) . Kannaksen poikki Vähä-Vietosesta Miekojärveen aikaisemmin laskenut Kaaraneskoski on valjastettu 1950-luvulla. Tornionlaakson Sähkö Oy ja Pohjolan Werkonrakennus suunnittelevat alueelle sähkökaapelointeja ja ilmajohtoja. Suunnitelma-alueella sijaitsee useita muinaisjäännöskohteita. Nämä kohteet ovat Kaaranes 1-2, (mj-tunnus 854010024); Kaaranes 3, (854010026) ja Kaaranes 4 Lohilahti (854010025).

Kaaraneskoskelle suunniteltavalla sähköasemalla ja kaapelointitoilla voi olla vaikutusta muinaisjäännöksiin. Näitä ovat sähköaseman purku ja uudelleenrakennustyöt, ilmajohtojen korvaaminen maahan kiinteistöille johtavien teiden varteen kaivettavilla sähkökaapeleilla, jakokaapit, harukset ja pylväspaikat sekä pylväsmuuntamon rakentaminen Kaaraneskoskentien risteuksen reunaan. Purettavan sähköaseman kaakkoisosa sijoittuu Kaaranes 1-2 -muinaisjäännösalueen reunaan. Sähköasemalta kaakkoon kohti Kaaraneskoskentien risteystä suuntautuvaa tietä myötäillen sijoitetut kaapelilinjat kulkevat pääosin muokkaamattomalla alueella, missä 1980-luvulla todettiin merkkejä kivikautisesta ja myöhemmästä asuinpaikasta. Täällä kulkeva ja perimätiedon mukaan täyttömaata sisältävä tienlinjaus on tarkoitus tutkia myöhemmin koneellisesti avattavin koekuopin, arkeologin valvonnassa. Risteyksestä Lohilahden suuntaan kaakkoon suunniteltu kaapelilinja kulkee tienreunaa asuinpaikan kohdalla Kesäranta -ja Kesäpaikka -nimisille tonteille asti. Tämä tielinja sijoittuu muinaisjäännöksen Kaaranes 4 Lohilahti aluerajaukselle. Noin 85 metriä risteyksestä kaakkoon havaittiin kesäkuun 2016 tarkastuksessa tielinjalla yksi kvartsi-iskos. Arkeologisella koekuopituksella selvitettiin, voidaanko sähköliittymä tällä kiinteistölle johtavalla osuudella toteuttaa kaapeloinnilla vai mahdollisesti ilmajohtolla. Kaaraneskoskentien risteyksestä etelään ilmajohtoon 50 m välein tehtävät muutamat pylväspaikat tutkittiin koekuopilla ja muinaisjäännösalueen ulkopuolellemmenevät pylväspaikat koepistoin.

Museoviraston lausunnon, Kaarlo Katiskosken kanssa käydyn puhelinkeskustelun sekä arkeologisen tutkimuksen tilaajan kanssa käydyn keskustelun perusteella sovittiin, että Oy Sigillum Ab toteuttaa Kaaraneskoskella toimenpiteet, jotka on kuvattu tässä raportissa. Koekuoppia kaivettiin yhteensä 39 kpl (kartta 2). Sähköaseman läheltä koekuopasta no. 13 löytyi yhteensä kolme kvartsia, joista kaksi tuli yhdessä resentin aineiston kanssa. Kolmas kvartsi puolestaan voi olla alkuperäisellä paikallaan. Koekuopasta 10 löytyi kapea, pitkänomainen, teollinen rautaesine. Lohilahden rannalla

puolestaan löytyi kahdesta koekuopasta useampi kvartsi-iskos, koekuopista no. 30 ja 31. (kartta 2) Ensimmäisestä löytyi pieni vuorikristallinen iskos (tai esine) ja jälkimmäisestä tuli ryppäänä yhteensä seitsemän kvartsi-iskosta, joista ainakin kolme oli alkuperäisellä paikallaan.

TUTKIMUSALUEEN HISTORIA

Pellon Kaaraneskoskella on tehty runsaasti kivikautisia löytöjä. Siellä sijaitseva Kaaranes 1-2 -kohde on kivikautinen asuinpaikkakohde. Muinaisjäännösrekisterin on merkitty ainakin seuraavia löytöjä: KM 13370, kaksi kiviesinettä; KM 14032, kivikautisia asuinpaikkalöytöjä; KM 16404, asuinpaikkalöytöjä; KM 25699, asuinpaikkalöytöjä; KM 30721, asuinpaikkalöytöjä; KM 31377 asuinpaikkalöytöjä. Tätä kohdetta on tarkastanut Aarni Erä-Esko 1950-1960 -lukuilla, inventoitu vuonna 1984 Markku Korteniemen toimesta sekä kaivettu vuosina 1997 ja 1998, jolloin kaivausjohtajana toimi Jarmo Kankaanpää.

Erä-Esko kertoo muistiinpanoissaan, että hiekkakuopan ympäriltä on löytynyt useampi kvartsi-iskos ja voimalaitoksen koneaseman vierestä noin kahdeksan metriä pohjoiseen on yksi kvartsi-iskos. Voimalaitoksesta länteen kanavan pohjoisrannasta on löytynyt taltan kärki ja pohjalainen kirves, KM 13320. Tämän lisäksi vuonna 1956 on löytynyt pyöreäteräinen poikkikirves lähellä voimalaitosta. Tämän tarkka löytöpaikka on tuntematon. (Erä-Esko 1964)

Markku Korteniemi kertoo inventointiraportissaan, että Kaaraneksella on mennyt metallikautisia löytöjä, rauta- ja pronssiesineitä, hukkaan (Korteniemi 1986: s. 2-3). Hän kuvailee tarkemmin alueen kohteita vielä niiden vanhoilla nimillä. Kaaranesniemi 1:ssä oli kivikautinen asuinpaikka, Kaaranes 2 Koski -kohteella oli kivikautisia irtolöytöjä ja "lapinmuistoja", Kaaranes 3 -kohteessa hautaröykkiö ja Kaaranes 4 Lohilahdessa kivikautinen asuinpaikka, jossa oli havaittu myös pyyntikuoppia. Kaaranes 5 -kohde on rautamasuuni ja Kaaranes 6 rautamalmiesiintymäpaikka. (Korteniemi 1986: s. 10)

Korteniemi vielä kuvailee tarkemmin Kaaranes 1 -kohteen kivikautisia esineitä. KM 16404: 1-5 pitää sisällään vuorikristallikaapimen, hiotun esineen katkelman, kvartsi-iskoksia, sinivihreän sädekivi-iskoksen ja 7 kpl sädekivi-iskoksia. Korteniemen inventointihavainnot Kaaranes 1 -hiekanotto paikalta olivat mm. kvartsi-iskoksia, rikottua kvartsia, palanutta luuta, lieden jäännöksiä, tolpan reikiä, hiili- ja nokimaalaikkuja ja palanutta savea. Palaneesta kivistä on saatu ajoitus (Hela-323, 6310 ± 85 BP). Veli Arrelan mukaan löytyi kaivoa rakennettaessa mustasta kivistä muotoiltu kivikirves

Kaaraneksen tilan pihasta. (Korteniemi1986: s. 342-343)

Korteniemen mukaan kivikautisia esinelöytöjä on löytynyt useampi myös Kaaranes 2 Koski -nimiseltä muinaisjäännöalueelta. Tällaisia olivat mm. KM 2270: 4, liuskeveitsen katkelma, KM 9400, kirves, jo edeltä mainittu KM 13370: 1 ja 2, pohjalainen kirves ja kourutaltta. Liuskeveitsi on todennäköisesti löytynyt Kaaraneskosken rannalta viimeistään 1880-luvulla, jolloin se toimitettiin Muinaismuistoyhdistykselle. Se löytyi noin 100 metriä pohjoiseen voimalaitosaltaasta vanhassa uomassa. Kirveen löysi puolestaan Kalle Hep'oja 1927 Kaaraneskosken alta vanhasta kosken pohjasta. Kosken uoma virtasi vielä 1920-luvulla vanhassa uomassaan. Pohjalaisen kirveen ja kourutaltan (KM 13370:1-2) löysi Lankojärvellä asuva Erkki Vaara vuonna 1953 Länsi-Lapin Voiman työmaalta. Esineet löytyivät Miekojärven pohjahiekasta kaivinkoneen kaivaessa voima-laitoksen alakanavaa. (Korteniemi 1986: s. 344-345)

Kaaranes 3 -kohteessa on ollut hautaröykkiöksi tulkittu kohde. Taina Kallijärvi lahjoitti mustasta sädekiviliuskeesta tehdyn suurikokoisen tasataltan, kooltaan noin 224 x 49 x 23 mm. Tämän löysi 1960-luvulla Aarno Piittisjärvi Kallijärven talon pihapiiristä liiterin takaa kyseistä kivistä hajottaessaan. Röykkiö oli ilmeisesti ollut halkaisijaltaan 5-6 m ja korkeutta sillä oli 1,5 m. Tästä röykkiöstä löytyi myös toinen taltta, noin 10 cm pitkä ja väriltään sinisenharmaa. Korteniemi arvelee, että tämä on sama kuin Erä-Eskon mainitsema lapinhauta vuodelta 1957. Piittisjärvi kertoi Korteniemen mukaan löytäneensä Kallijärven asuinrakennuksen takana olevan asunnonpohjan uuninkiveysröykkiön alta 25-30 cm pitkän rautaisen keihäänkärjen. Tämä rakennus lienee ollut masuunin aikainen (Kaaranes 5). Muita kivikautisia löytöjä täältä ovat kvartsi-iskokset, palaneen luun kappale ja nokiset kivet Kallijärven talosta noin 45 m länsiluoteen harjanteen päältä. (Korteniemi 1986: s. 346-347)

Kaaranes 4 Lohilahti -kohteella on havaittu pyyntikuoppia. Tämän alueen esinelöytöjä ovat mm. KM 14032: 1 ja 2, jotka ovat kirves/tuura ja kvartsi-iskoksia, kiviesineen kärkikatkelma, kvartsiesine, kvartsi-iskoksia, kivilaji-iskos. Kirveen/tuuran löysi koululainen Taisto Haataja Kaaraneskosken-suulta voimalaitoksen patoalueelta. Samalta alueelta Korteniemi mainitsee Aarni Erä-Eskon keränneen tarkastusmatkallaan vuonna 1956 kvartsi-iskokset. Korteniemi mainitsee myös inventoidessaan nähneensä tienleikkauksessa kvartsi-iskoksia. Maantien ja Kaaraneksen tilalle ja voimalaitokselle johtavan risteyksen länsikulmassa oli tieleikkaus paljastanut tulen rapaamaa päänkokoista kiveä, jotka olivat pyöreään kivistä ladottuun liesikiveysarina. Lieden halkaisija oli noin 120 cm, ja se on ladottu kivistä kahteen kerrokseen noin 20 cm korkeaksi ulottuen

hiekkamaassa noin 30 cm:n syvyyteen. Tästä liedestä ei nyt tehdyn koekuopituksen aikana havaittu lainkaan jäännöksiä. Maantien eteläpuolella Lohilahden länsirannalle loivasti rantaan viettävään kankaaseen kaivetusta noin 100 m pitkstä hiekka-montusta on löytynyt kivikautiseen asutukseen viittaavia löytöjä mm. montun itäreunasta lpienen sädekiviliuskeisen kiviesineen kärkikatkelma (28 x 20 x 12 mm). Eri puolilta hiekkamonttua on havaittu palanutta kiveä, kvartsia ja nokihäiriöitä sekä kivilaji-iskos. (Korteniemi 1986: s. 350-351) Korteniemi teki tällä alueella kaivauksia vuonna 1997, joiden yhteydessä on saatu radiohiiliajoitukset Beta 123178, 4040+-70 BP (hiilinäyte kuopan pohjalta) ja Beta 123179, 1510+-60 BP.

Yhteenvedona voidaan todeta, että kahden järven välisellä kannaksella sijaitsevaa Kaaraneskosken aluetta on käytetty mesoliittiselta kivilaudelta lähtien pyyntitukikohtana, jossa sijaitsee ainakin eri aikaisia, melko pienialaisia asuin- tai leiripaikkoja.

TUTKIMUSMENETELMÄT JA HAVAINNOT

Pellon Kaaraneskosken sähköasema ja kaapelointisuunnitelmia varten suoritettiin koekuopitus, jonka tarkoituksena oli selvittää, onko kaivuuta vaativilla alueilla kiinteisiin muinaisjäännöksiin liittyviä merkkejä, kuten rakenteita, kulttuurikerroksia ja/tai löytöjä. Sinne suunniteltiin ja myös toteutettiin seuraavat toimenpiteet:

- 1) Sähköaseman laajennusosa tutkittiin kairauksin ja alueelle kaivettiin 50 x 50 cm kokoisia koekuoppia, jotka kaivettiin riittävän syviksi, että päästiin tutkimaan myös täyttömaan alapuolinen maakerros. Myös sähköasemalta poispäin johtavien pikkuteiden reunat tutkittiin koekuopin siltä osin, kun ne osuivat muinaisjäännösalueelle.
- 2) Kaaraneskoskentien risteykseltä Lohilahden rannan suuntaan menevä tien reuna koekuopitettiin noin kymmenen metrin välein 50x50 cm kokoisin kuopin. Kaaraneskoskentien tienleikkauksia pyrittiin tarkastamaan myös silmämääräisesti mahdollisten arkeologisten löytöjen varalta. Koekuoppien lisäksi tehtiin joitakin noin 20-25 cm kokoisia koepistoja.
- 3) Jakokaappeja oli suunnitelman mukaan 3 kappaletta ja jokaisen paikka tarkistettiin 1-2 koekuopalla ja koepistoilla. Pylväsmuuntamon paikka Kaaraneskoskentien risteyksessä tarkistettiin koekuopilla ja koepistoin.
- 4) Kaaraneskoskentien risteyksestä etelään tarkistettiin uusien pylväspaikkojen ja harusten paikat koekuopin ja koepistoin. Samalla pyrittiin tarkentamaan muinaisjäännösalueen rajaa.

Tornionlaakson Sähkön rakennuspäällikkö Jaakko Isto näytti paikan päällä suunnitellut kaapelilinjat kohti voimalaa ja rakennettavaksi suunnitelluille jakokaapeille ja haruksille. Täältä Kaaraneskoskentien risteykseen sähkökaapeli vedetään tien läpi. Tie tarkistetaan vielä ennen mahdollisen valvonnan alkua niin, että tilaaja kaivauttaa kaivinkoneella arkeologin valvonnassa koekuoppia ennen varsinaisen linjakaivuun aloittamista. Kaaraneskoskentien risteyksestä kaakkoon Lohilahden suuntaan koekuopittiin tien reunus kymmenen metrin välein aina Kesäranta -ja Kesäpaikka -tonteille asti. Tarvittaessa erilaisten maakerroksien etsimiseksi käytettiin myös kairaa. Jakokaappien ja haruksien paikat oli merkitty maastoon hyvin ja selkeästi ja samoin oli tehty pylväspaikkojen kohdalla. Näiden paikat tarkistettiin kairauksilla ja 1-2 koekuopalla ja muinaisjäännösalueen rajojen ulkopuolelle osuvat tarkastettiin koepistoin. Pylväsmuuntamon paikka Kaaraneskoskentien risteyksessä kohdalla tarkistettiin kairauksin ja koekuopilla. Koekuopat numeroitiin ja numerot merkittiin paaluihin. Kuopat kaivettiin pääilmansuuntien mukaisesti ja paalut pyrittiin laittamaan lounaisnurkkaan. Koekuopat paikannettiin GPS-laitteella (Garmin eTrex 20). Lopuksi koekuopat peitettiin, paalut jätettiin maastoon ja löydöllisiin koekuopan paaluihin sidottiin punaista narua. Kenttätöistä vastasivat FM Jouni Väänänen ja fil. yo Inga Nieminen.

Tornionlaakson Voima Oy:n edustajat Jaakko Isto ja Jarmo Koivisto tekivät sähköaseman viereen mittapisteen tarkkuus-GPSllä (84,717 m mpy) ja paikansivat lopuksi myös löydölliset koekuopat. Kaaraneskosken voimalan alueen sähköjännite vaikutti kompasseihin ja gps-laitteeseen. Sähköaseman ympäristöä kuvattiin digikameralla, minkä jälkeen pääsimme aloittamaan varsinaisen koekuopituksen. (kuvat 1-4) Koekuoppia tehtiin kaikkiaan 39 kappaletta ja joukossa oli muutamia koepistoja. Seuraavaksi on kuvailtu koekuopat.

Koekuoppa 1 (kuva 5)

Koekuopalla oli syvyyttä oli 33cm. Päällä oli turvetta noin 5 cm. Sen jälkeen oli vaaleata huuhtoutumiskerrosta 10 cm. Siitä alaspäin oli ruskeata rikastumiskerrosta. Pohjalla saattoi näkyä jo vähän savea. Kairausjäljessä näkyi vielä n. 18 cm ruskeaa rikastumiskerrosta ja sen jälkeen oli savea. Kairan pituus oli 25 cm.

Koekuoppa 2 (kuva 6)

Koekuopalla oli syvyyttä 50 cm. Päällä oli turvetta 10 cm, jonka jälkeen oli vaaleata huuhtoutumiskerrosta 7-10 cm. Ruskea rikastumiskerros ulottui pohjaan asti. Pohjalla oli

näkyvissä savea.

Koekuoppa 3 (kuva 7)

Tämän koekuopan kaivuu loppui lyhyeen, sillä noin 10 cm:n syvyydessä tuli vastaan sähkökaapeli, mikä meni samassa suunnassa yläpuolella olevan ilmasähköjohdon kanssa etelä-kaakon -suuntaan.

Koekuoppa 4 (kuva 8)

Koekuoppa oli 60 cm syvä. Turvetta oli hyvin vähän. Sen jälkeen oli ruskeaa täyttömaata 40 cm. Sitten tuli huuhtoutumiskerrosta esille kaakkoisnurkassa. Tämän jälkeen oli punaisenruskea rikastumiskerros pohjalle asti.

Koekuoppa 5 (kuva 9)

Koekuopan syvyys oli noin 55 cm. Turvetta oli päällä 2-3 cm. Se alle oli kertynyt ruskeaa sekoitemaata 8-11 cm. Tämän jälkeen oli ohut turvekerros; vanhan maan raja, minkä paksuus oli $\frac{1}{2}$ –4 cm. Tämän alla 5-8 cm vaaleaa huuhtoutumiskerrosta, minkä jälkeen oli ruskeaa rikastumiskerrosta pohjalle asti. Pohjalla saattoi näkyä myös savea.

Koekuoppa 6 (kuva 10)

Koekuopan syvyys oli 53-63 cm. Sekoittunutta maata oli turpeen alla noin 25 cm. Sen jälkeen näkyi mahdollisesti hyvin ohut huuhtoutumiskerros, alle 1 cm. Tämän alla maa oli vaaleanruskeaa rikastumiskerrosta pohjaan asti. Pohjalla oli mahdollisesti jo savea.

Tässä vaiheessa tutkimuksia voitiin todeta, että alueelle on tuotu hyvin paljon maata ainakin tien muokkaamisen yhteydessä. Useassa koekuopassa näkyi paljon täyttömaata ja vanhan maan raja tuli varsin syvältä. Onhan patoallas korkea rakennelma, joten maanmuokkausta tällä alueella tarvittiin. Patoaltaasta on kuva myöhemmin. (kuvat 11 ja 12)

Koekuoppa 7 (kuva 13)

Koekuopalla oli syvyyttä 37-40 cm. Päällä oli turvetta noin 2 cm. Huuhtoutumiskerrosta ei ollut. Turpeen alla oli ruskea rikastumiskerros/täyttömaa. Noin viiden cm syvyydessä tuli profiilista noin nyrkin kokoinen pikipaakku, johon oli kiinnitetty noin 2 mm paksu metallijohto, todennäköisesti kuparia. Pohjalla näkyi savea. Kaira upposi 15 cm. Näytteessä oli lisää savea.

Tien reunassa koekuopalta 7 kohti Voimalaitosta on selkeä 20-30 syvä ojitus, eli

maata on siirretty luultavasti tien puolelle (kuva 14). Koekuopat 8 ja 9 on kaivettu sen pohjalle.

Koekuoppa 8 (kuva 15)

Koekuopan syvyys oli 40 cm. Iso puunjuuri peitti koekuoppaa. Maa oli täysin sekoittunutta. Turvetta oli 2-7 cm kaareksi muotoutuneena (ojan pohjaa kaivettiin). Huuhtoutumiskerrosta ei näkynyt. Profiilissa näkyi pääasiassa ruskea hiekkamaa ja paikoin jonkin verran savea. Noin 20 cm syvyydessä havaittiin halkaisijaltaan noin 5 cm kokoinen hiililäiskä. Muutama hiililäiskä näkyi myös pohjalla. Kaira upposi 11 cm. Näytteessä oli ruskean hiekan ja saven sekoitusta.

Koekuoppa 9 (kuva 16)

Kairausnäytteet koekuopan 8 ja 9 välillä olivat kaikki ruskeaa täyttömaata. Tässä kohtaa ollaan jo patoaltaan juurella. Maata on myllätty ja sitä on varmasti valunut patoaltaan rinnettä alaspäin. Koekuopan syvyys oli 43 cm. Kuopassa oli pelkkää ruskeaa hiekkamaa. Isoja kiviä tuli vastaan. Pohjalta kivien välistä saattoi näkyä savea. Kaira upposi noin 12 cm. Näyte oli samanlaista kuin mitä edellä kuvattu. Kairausnäytteet koekuoppa 9:stä kohti voimalaitosta olivat sekamaata. Ihan voimalan viereen ei ollut tarvetta tehdä koekuoppaa, varsinkin kun maasta löytyi kaivonrengas (kuva 17).

Koekuoppa 10 (kuva 19)

Koekuopalla oli syvyyttä 68-70 cm. Turvetta oli päällä noin 2-3 cm. Sen alla oli täyttömaata 30-38 cm. Tämän alla oli vaalea huuhtoutumiskerros paksuimmillaan 8 cm ja ohuimmillaan 2-3 senttiä, minkä alta tuli punaisenruskea rikastumiskerros. Pohjalla hiekka oli selkeästi karkeampaa. Kaira upposi 14 cm. Näyte oli punaisenruskeaa ja karkeaa hiekkamaa. Noin 30 cm:n syvyydessä täyttömaan ja huuhtoutumiskerroksen rajalta löytyi noin 12 cm pitkä, toisesta päästään noin 3 mm paksu ja toisesta päästä noin vajaa 10 mm paksu rautaesine. (kuva 18)

Koekuoppa 11 (kuva 20)

Koekuopalla oli syvyyttä 75 cm. Turvetta oli 4-5 cm. Sen jälkeen oli ruskeaa rikastumiskerrosta paikoitellen noin 10 cm. Profiilissa näkyi pelkkää vaaleaa hiekkamaa. Kaira upposi 25 cm ja sen näyte oli samanlaista hiekkamaa.

Koekuoppa 12 (kuva 21)

Koekuopalla oli syvyyttä 65 cm. Pinnalla oli hiekkaa. Sen jälkeen oli 30 cm ruskeaa rikastumiskerrosta. Sitten oli 4 cm kerros karkeampaa hiekkaa. Seuraavaksi on 6-10 cm hienompaa hiekkaa. Sen jälkeen 4-5 cm kerros savea. Loppuosa oli karkeaa hiekkaa. Kaira upposi 20 cm. Näytteessä oli hienompaa hiekkaa.

Koekuoppa 13 (kuva 23)

Heti turpeen alla itäpäädyssä kuoppaa oli ruskeaa rikastumiskerrosta ja koekuopan länsipäässä tumma nokikerros. Noin 10 cm syvyydestä tuli esille pieni kvartsi (pienin). Tumma osasta löytyi toinenkin pieni kvartsi (keskikokoinen) ja heti tämän löydön jälkeen länsipuolelta koekuoppaa löytyi vihreä lasikappale. Samasta kohtaa kuin lasi tuli noin 12 cm syvyydestä puolikuun muotoinen peltilevyn kappale ja noin sentin mittainen poranterä. Myös palaneita laudankappaleita tuli esille edellä mainittujen resanttien löytöjen lisäksi. (kuva 22) Profiilista tipahti koillispuolelta 13 cm syvyydestä vielä yksi kvartsi (isoin). Tämä tuli huuhtoutumiskerroksen ja kuparinpunaisen maan rajalta.

Koekuopalla oli syvyyttä noin 55 cm. Pintaturpeen paksuus oli 1-2 cm. Palanutta kerrosta oli paikoitellen 2-7 cm. Tämän alla oli vaaleata huuhtoutumiskerrosta 2-5 cm. Siitä pohjalle oli hyvin kuparinpunaista rautapitoista maata. Pohjalla maa oli samanväristä mutta karkeampaa. Kaira upposi 25 cm. Näytteessä oli noin 20 cm punaista karkeaa hiekkaa ja viimeiset 5 cm oli jo savea.

Koekuoppa 14 (kuva 24)

Koekuopalla oli syvyyttä 55 cm. Päällä oli turvetta 2-5 cm. Sen alla harmaata täytemaata 2-5 cm. Sitten oli uusi turvekerros keskimäärin 5 cm paksu, mihin on tullut keskelle profiilia noin 20 cm syvälle ulottuva mahdollisesti lapionpisto. Tämän turvekerroksen alla oli 6-10 cm paksuinen vaalean huuhtoutumiskerros, jonka alta tuli esiin ruskea hiekka. Kaakkoisnurkan profiilissa näkyi 14 cm paksuista harmaata huuhtoumaa.

Tässä vaiheessa tutkimuksia koekuopasta 22, jota ei oltu vielä dokumentoitu, tuli tummanpunaista maata, minkä vuoksi koekuoppaa laajennettiin. (kuva 25)

Koekuoppa 15 (kuva 26)

Koekuopalla oli syvyyttä 36-59 cm. Turvetta oli vaihtelevasti pinnalla. Kaakkoispäässä oli jopa 15 cm, muuten sitä oli 3-5 cm. Vaaleata huuhtoutumiskerrosta oli kaakkoisnurkassa 5 cm ja lounaispäässä aina 13 cm asti. Lounaisprofiilissa näkyi huuhtoutumiskerroksen alapuolella 5 cm paksuinen punaisenruskea rikastumiskerros. Noin 28 cm syvyydessä oli alle sentin paksuinen turvekerros, vanhan maan raja, joka läpäisi koko profiilin. Sen alla oli

ruskeaa hiekkaa.

Koekuoppa 16 (kuva 27)

Koekuopalla oli syvyyttä 45-47 cm. Turvetta oli päällä 2-3 cm. Kaakkoispuolella oli noin 2-3 cm vaaleaa huuhtoutumiskerrosta. Lounaispuolella harmaanruskeaa täyttömaata. Kaakkoispuolella maa oli keltaisenruskeaa. Kaakkoispuolella oli muutama kuparinruskea läntti. Maa oli hyvin sekoittunutta.

Koekuoppa 17 (kuva 28)

Koekuopalla oli syvyyttä 44 cm. Turvetta oli päällä 5 cm. Sen jälkeen oli huuhtoutumiskerrosta 1-2 cm. Sen alla oli ruskeaa maata 5-8 cm ja toinen heikko sentin paksuinen huuhtoutumiskerros. Tämän alla oli 20 cm vaalean ruskeaa rikastumiskerrosta. Sitten oli 2 cm karkean hiekan kerros, minkä jälkeen punaisenruskeaa maata pohjalle asti.

Koekuoppa 18 (kuva 29)

Koekuopalla oli syvyyttä 37-38 cm. Turvetta oli päällä 3-5 cm. Sen alla oli noin 5 cm kerros tummanharmaa täyttökerros tai huuhtouma. Muuten profiilissa näkyi punaisen ruskeaa rikastumiskerrosta. Keskellä profiilia näkyi puolikkaan ellipsin -muotoinen, noin 20 x 18 cm -kokoinen, vaaleanharmaa läiskä.

Koekuoppa 19 (kuva 30)

Koekuopalla oli syvyyttä 50 cm. Turvetta oli hyvin vähän, $\frac{1}{2}$ cm. Harmaata huuhtoutumiskerrosta oli korkeintaan pari senttiä ja se ei ole profiilissa yhtenäinen. Muuten profiili on harmaan ja ruskean maan sekoitusta. Profiilissa on 6 x 6 cm -kokoinen kivi 27cm syvyydessä. Sen ympärillä oli 18 x 15 cm -kokoinen vaalea huuhtoutumisläntti. Noin 42 cm pinnasta kaakkoisnurkassa alkoi vaaleanharmaa huuhtoutumiskerros mennen koko profiilin kiertäen kiven. Pohjalla vaaleanruskean ja harmaan maan sekoitusta. Itäprofiilissa näkyi selkeämmin huuhtoutumiskerrosta.

Koekuoppa 20 (kuva 31)

Koekuopalla oli syvyyttä 32-33 cm. Turvetta päällä oli hyvin vähän. Sen alla ehkä 1-3 cm vaaleanruskeaa hiekkaa. Profiilissä näkyi pääosin vain hiekkaa, siellä täällä oli punaisenruskeita läikkiä.

Koekuoppa 21 (kuva 32)

Koekuopalla oli syvyyttä 45 cm. Turvetta oli päällä 2-3 cm. Sen alla oli hyvin pieni huuhtoutumiskerros. Sen jälkeen oli 10-12 cm savea. Tummempi 2-3 cm paksuinen rikastumiskerros meni profiilin keskeltä kohti lounaisnurkkaa. Savikerroksen jälkeen oli vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta.

Koekuoppa 22 (kuva 33)

Koekuoppaan 22 tehtiin laajennus (ks. kuva 25). Keskellä profiilia oli tumman punaista hiekkamaata (punamullan kaltaista). Koekuopan syvyys oli 30 cm ja laajennuksen koko oli 80 x 80 cm. Syvyyttä laajennusosalla oli 10 cm. Turvetta oli päällä 2-3 cm. Sen jälkeen oli 5-6 cm vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta. Sitten oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta. Keskellä oleva tummanpunainen maa osoittautui luontaiseksi, se oli 25 cm leveä ja ulottui 15 cm syvyyteen. Koekuopan ja laajennuksen pohjalla oli useampi vaaleanharmaa läiskä.

Koekuoppa 23 (kuva 34)

Tämä koekuoppa kaivettiin löydetyn irtokvartsin kohdalle, mistä otettiin myös gps-koordinaatit. Syvyyttä tällä koekuopalla oli 42 cm. Kävi nopeasti ilmi, ettei kvartsi ole ollut alkuperäisellä paikallaan. Paikalle oli jo aiemmin kaivettu kuoppa ja itäprofiilissä pilkisti kaksi kuparijohtoa. Turvetta oli päällä hyvin vähän. Lounaispuolella profiilia oli vähän huuhtoutumiskerrosta, minkä jälkeen oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta. Kaakkoispuolella oli harmaata ja keltaista sekoitemaata sekä ihan nurkassa oli muutama kivi.

Koekuoppa 24 (kuva 35)

Koekuopalla oli syvyyttä 43-45 cm. Turvetta päällä oli 5 cm. Sen alla oli vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta 20 cm. Loppuprofiili oli kuparinruskeaa rikastumiskerrosta. Pohja oli kovaa mineraalimaata.

Koekuoppa 25 (kuva 36)

Koekuopalla oli syvyyttä 42-45 cm. Turvetta oli päällä 3-5 cm. Turpeen alla oli hyvin hienojakoista, jauhomaista, harmaata hiekkaa 8-13 cm, jonka kerros leveneni lounaisnurkkaa kohti. Sen alla oli keltaisen, ruskean ja punaisen väristä rikastumiskerrosta. Pohjalla oli kovaa mineraalimaata.

Hienojakoinen vaalea hiekka on todennäköisesti tulvan tuomaa maata. Paikallisen asukkaan mukaan Lohilahti tulvii joka vuosi useita metrejä.

Koekuoppa 26 (kuva 37)

Koekuopalla oli syvyyttä 62 cm. Turvetta oli päällä 3-5 cm. Sen alla oli vaalean harmaata huuhtoutumiskerrosta noin 15 cm. Tämän alla oli heikosti näkyvä 2-4 cm paksu turvekerros (vanha pinta). Tämän jälkeen taas 8-12 cm paksu vaalean harmaa huuhtoutumiskerros, minkä jälkeen oli 30 cm vaaleanruskeaa rikastumiskerrosta. Lounaispuolella profiilia näkyi 50 cm syvyydessä noin 15 cm leveä ja 2 cm paksu punainen hiekkakerros (vrt. koekuoppa 22, kuva 33). Se näytti ja tuntui luontaiselta hiekalta. Ihan pohjan tuntumassa oli tummia hiekkaläikkiä.

Koekuoppa 27 (kuva 38)

Koekuopalla oli syvyyttä 40 cm. Päällä oli turvetta 3-5 cm. Vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta oli kertynyt 8 cm. Tämän alla oli paikan päällä katsoessa hyvin heikko turvekerros, mutta sitä ei näy kuvassa 38. Profiilissa oli tämän alla havaittavissa punaisenruskeaa rikastumiskerrosta. Kuopasta löytyi noin 5-10 cm syvyydestä useita paloja 6 mm paksuisia ikkunalasia.

Tässä vaiheessa aluetta taas dokumentoitiin digikameralla. Samalla myös Kaaraneskoskentien leikkauspintaa tarkasteltiin mahdollisten kvartsi-iskoksien ja muun arkeologisesti mielenkiintoisen varalta. Useammin kerran edestakaisin tätä Kaaraneskoskentien linjoja kuljettiin, mutta tämän projektin aikana ei sattunut silmiin mitään. (kuva 45) Kaaraneskoskentien varteen suunnitellut pylväspaikat oli merkitty maastoon. Kaukaisimmat pylväspaikat olivat jo muinaisjäännösalueen ulkopuolella.

Huolta aiheuttivat Kaaraneskoskentietä etelästä hiljalleen tuleva metsäkone, joka kaatoi puita pylväsjohtoa varten. Koska se oli lähestymässä muinaisjäännösaluetta, soitettiin tilaajalle ja pysäytettiin metsätyökoneet muinaisjäännösalueen rajalle.

Koepisto 1

Kaaraneskoskentien risteykseen lähelle rakennettua muuntamoaa tehtiin koepisto. Koepistolla koepistolla oli syvyyttä 40 cm. Pistossa oli vain pelkkää punaisenruskeaa hiekkaa, rikastumiskerrosta. Samanlaisen tuloksen antoi 25 cm syvä kairausnäyte koepiston pohjalta.

Lohilahden puolella vanhassa hiekanottokuopassa kelkkauralla näkyi kaksi irtokvartsia, joista otettiin gps-koordinaatit muistiin. Toinen löytyi keskeltä kelkkauraa puolivälissä

hiekanottokuopan rinnettä, ja toinen lähellä tietä roskiksen edestä. Molemmat olivat täysin irrallisia. Kolmas kvartsi löytyi Kaaraneskoskentien varrelta. Siihen kaivettiin koekuoppa 23.

Koekuoppa 28 (kuva 46)

Koekuopalla oli syvyyttä 45 cm. Turvetta oli päällä 4-5 cm. Sen jälkeen oli vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta 2-4 cm. Tämän jälkeen oli 1-3 cm paksuinen uusi turvekerros. Sen jälkeen oli 6 cm erittäin hienojakoistavaaleaa maata (vrt. koekuoppa 25, kuva 36). Loppuprofiili oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta.

Koekuoppa 29 (kuva 47)

Koekuopalla oli syvyyttä 46-47 cm. Päällä oli turvetta 2 cm. Tämän jälkeen oli harmaanruskeaa hiekkaa, täyttömaata. Sitten näkyi uusi sentin paksuinen turvekerros. Sen alla oli 3-5 cm vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta. Loppuprofiili oli ruosteeneruskeaa rikastumiskerrosta.

Koekuoppa 30 (kuva 48)

Koekuopalla oli syvyyttä 38-40 cm. Pieni ja läpikuultava kvartsi-iskos tuli noin 28 cm syvyydestä. Turvetta oli 1-2 cm. Sen alla oli harmaaruskeaa täyttömaata 12 cm. Sen alla oli selkeä kova tuhkanharmaa maakerros, joka jatkui vaihtelevasti 27-30 cm syvyyteen. Tämä kerros oli selvästi poikkeava muuhun maakerrokseen verrattuna. Tästä kerroksesta tuli edellä mainittu kvartsi. Tämän alla oli vielä sentin paksuinen ruskea hiekkakerros, jonka alla oli samankaltainen harmaa kerros kuin edellä on kuvattuna. Alempi maa oli tummanruskeaa rikastumiskerrosta/hiekkaa.

Koekuopan 30 ja 31 ympäriltä otettiin molemmin puolin tietä kairausnäytteitä pyrkimyksenä löytää hienojakoisen valkean maakerroksen rajat. Tämä etsintä kairalla ei tuottanut minkäänlaisia tuloksia. Lohilahden rannalla koekuopitettavan tien toisella puolella, vanhan hiekkakuopan reunan leikkauksessa havaittiin samanlaista hienojakoista valkoista maata. (kuva 49) Leikkauksessa näkyy pinnan turvekerroksen jälkeen pieniä huuhtoutumia mutta pääasiassa turpeen alla on 12-14 cm ruskeaa rikastumiskerrosta. Sen alla oli toinen 2-4 cm turvekerros, jonka alla löytyi toivottua vaaleaa hienojakoista hiekkakerrosta 5-7 cm. Pohjalla oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta. Paikalle näyttää muodostuneen kaksoismaannos, mitä on ollut edesauttamassa vuosittain tapahtuvat tulvat.

Koekuoppa 31 (kuva 50)

Koekuopalla oli syvyyttä 50-52 cm. Päällä oli 2-3 cm turvetta. Sen alla 3-5 cm ruskeaa rikastumiskerrosta. Tämän alla näkyi noin 15 cm harmaata huuhtoutumiskerrosta, minkä jälkeen esiin tuli taas ohut, noin sentin paksuinen turvekerros (vanhan maan raja), minkä jälkeen oli 6-10 cm paksu vaalea hienojakoinen hiekkakerros (vrt. hiekkakuopan profiili, kuva 49). Tämän jälkeen oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta pohjalle asti.

Koekuopasta löytyi useampi kvartsi-iskos, yhteensä 5 kpl. Yksi kvartsi tuli heti pintaturpeen alta harmaan huuhtoutumiskerroksen päältä. Toinen kvartsi löytyi huuhtoutumiskerroksesta noin 15 cm syvyydestä. Kolmas kvartsi tuli noin 20 cm syvyydestä harmaasta huuhtoutumiskerroksesta. Neljäs kvartsi tuli huuhtoutumiskerroksen ja ruskean rikastumiskerroksen rajalta 35 cm syvyydestä ja noin 10 cm vanhan turvekerroksen alta. Viides kvartsi tipahti koekuopan itäprofiilia suoristaessa, ja se on todennäköisesti ylemmästä huuhtoutumiskerroksesta, mutta siitä ei ole täyttä varmuutta.

Alemman hienojakoisen huuhtoutumiskerroksen alla lounaispuolella profiilia 34-36 cm syvyydessä oli likaisen tuntuista vaaleanruskeaa maata/hiekkää. Sitä ei ole yhtenäisenä kerroksena. Leveyttä sillä oli 10-12 cm ja se mahdollisesti jatkui kuopan ulkopuolelle. Tämän äsken kuvatun kerroksen luonteen selvittämiseksi sekä runsaan kvartsilöytöjen vuoksi teimme koekuopan 31 ympärille neljä koekuoppaa ja lopulta myös päätimme laajentaa alkuperäistä koekuoppaa.

Koekuoppa 32 (kuva 51)

Koekuopalla oli syvyyttä 48-50 cm. Päällä oli runsaasti turvetta, 10-20 cm; kaakkoispuolella paksummin. Sen alla tuli esille vaaleanharmaata huuhtoutumiskerrosta. Sen jälkeen oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta. Pohjalla oli kovaa ruskeaa mineraalimaata. Kuopasta ei tullut löytöjä. Mainittakoon, että turpeen poistamisen jälkeen kaivaminen tapahtui lastalla ja tarvittaessa oli käytössä myös seula ja siivilä luuaineksen etsimistä varten.

Koekuoppa 33 (kuva 52)

Koekuopalla oli syvyyttä 45-50 cm. Päällä oli paksusti turvetta 12 cm lounaisosassa, kaakkoispuolella oli enemmän. Huuhtoutumiskerrosta oli lounaispuolella noin 9 cm. Kaakkoispuolella oli pääosin ruskeaa rikastumiskerrosta. Pohjalla oli kovaa ruskeaa mineraalimaata.

Koekuoppa 34 (kuva 53)

Koekuopalla oli syvyyttä 46-48 cm. Turvetta oli päällä 4-6 cm. Sen alla vaaleaa

hienojakoista hiekkaa 10-13 cm kerros. Tämän alla oli ohut alle sentin paksuinen turvekerros, minkä alla oli 4-7 cm paksu huuhtoutumiskerros, ei niin hienojakoista kuin yllä. Alempi maa ennen koskematonta pohjamaata oli punaisenruskeaa rikastumiskerrosta.

Koekuoppa 35 (kuva 54)

Koekuopalla oli syvyyttä 50 cm. Turvetta oli päällä 8-10 cm. Lounaisnurkassa oli noin 2 cm paksuinen vaalea hienojakoinen hiekkakerros, joka muuttui paksummaksi luoteisnurkkaa kohti mentäessä noin 10 cm:n syvyyteen asti. Lounaisnurkassa vaalean hiekkakerroksen alla oli harmaanruskea rikastumiskerros. Noin 25 cm syvyydessä oli noin 2 cm paksu turvekerros. Profiilissa oli myös 35 ja 37 cm syvyydessä kaksi noin nyrkin kokoista kiveä. Näiden alla oli ruosteen ruskeaa mineraalimaata.

Koekuoppa 36 (kuva 55)

Kesäpaikka -ja Kesäranta -tonttien portille oli tarkoitus vetää sähkökaapelit. Portin viereen tulee jakokaappi. Siihen kaivettiin koekuoppa 36. Itse tontille kaivettiin kaksi löydötöntä koekuoppaa (37 ja 38) ja otettiin useampi kairausnäyte, joissa ei näkynyt eroavaisuuksia koekuoppien stratigrafiaan verrattuna. Niissä oli vaaleaa huuhtoumaa ja ruskeaa rikastumiskerrosta.

Koekuopalla 36 oli syvyyttä 55-57 cm. Turvetta oli päällä 3-5 cm. Sen alla oli noin 20 cm vaaleanruskeata sekamaata. Tämän alla oli sentin paksuinen turvekerros, jonka alla oli 4-5 cm paksu vaalea hienojakoinen huuhtoutumiskerros. Tästä pohjaan oli ruosteenruskeaa rikastumiskerrosta.

Koekuoppa 37 (kuva 56)

Koekuopalla oli syvyyttä 43 cm. Päällä oli 2-6 cm paksuinen turvekerros. Tämän alla on harmaata huuhtoutumiskerrosta, joka osittain yltyä pohjaan asti. Muuten muu osa profiilia oli ruosteenpunaista rikastumiskerrosta.

Koekuoppa 38

Koekuopalla oli syvyyttä 44-46 cm. Päällä oli hyvin ohut turvekerros. Heti turpeen alla oli 2-3 cm paksu musta nokikerros. Tämän jälkeen oli vaihtelevasti vaaleanruskeaa hiekkaa, huuhtoutumiskerrosta. Syvimmillään huuhtoutumiskerros ulottui 15 cm syvyyteen ja osaksi se oli vain parin sentin paksuinen. Muu osa hiekasta oli ruosteenruskeaa. Länsiprofiilissa näkyii 5 cm ja 8 cm kokoiset kivet. Valitettavasti tästä koekuopasta ei ole kuvaa.

Koekuopan 31 laajennus (kuva 57)

Koska koekuopan 31 lähelle kaivetuista koekuopista ei löytynyt mitään, päätimme laajentaa koekuoppaa 31. Tämän kuopan eteläprofiilissa huuhtoutumiskerroksen alla vaikutti olevan likaisen tuntuista vaaleaa hiekkaa. Kuoppa laajennettiin 1x1 m kokoiseksi kohti lounaisnurkkaa ja tietä. Haluttiin seurata vaaleanruskeaa "likamaata". Kuopan laajennuksesta löytyi kaksi kvartsi-iskosta noin 40 cm syvyydeltä maanpinnasta, 15 cm:n syvyydeltä harmaan hiekkakerroksen alla olevasta vanhasta maanpinnasta. Likamaaksi epäilty maakerros osoittautui maatuneeksi juureksi.

Koekuopan laajennuksella oli syvyyttä 52 cm. Pinnalla oli harmaata hiekkaa, minkä jälkeen tuli 5-7 cm paksua harmaaruskeaa täyttömaata. Sitten oli noin 5-6 cm harmaannokista hiekkaa (vanha turvekerros?). Tämän alla oli ohut noin sentin paksuinen ruskea rikastumiskerros, jota ei näkynyt joka kohdissa profiilia. Tämän alla oli vaihtelevan paksuista vaaleaa huuhtoutumiskerrosta, ohuimmillaan 3 cm ja paikoitellen 10 cm paksuisena kerroksena. Loppuprofiili oli ruosteenruskeaa rikastumiskerrosta.

Koepisto 2

Eteläisinpään pylväspaikkaan tehtiin koepisto. Tämä kohta oli vanhan tieuran päällä ja jo muinaisjäännösalueen ulkopuolella. Maa oli sillä paikalla hyvin kovaa. Pistossa näkyi harmaata hiekkaa ja punaisenruskeaa rikastumiskerrosta. Pistolla oli syvyyttä 25 cm ja kaira ei uponnut siihen. Lähistöltä ei saanut kunnollisia kairanäytteitä. Maa, mistä sai kairanäytteitä, oli samanlaista kuin koepiston maa.

Koekuoppa 39 (kuva 58)

Tämä koekuoppa tehtiin sähköasemalle täydentääkseen sen alueen tutkimuksia. Koekuopalla oli syvyyttä noin 50 cm. Kuopan maa oli hyvin sekoittunutta, joka oli todennäköisesti muualta tuotua maata. Profiilissa ei näy minkäänlaisia kerrostumia. Kaira upposi 9 cm. Siinä ei ollut mitään muutosta.

Koepisto 3

Tälle kohdalle on tarkoitus vetää kaapelit, joten oli tarvetta tehdä koepisto. Pistolla oli syvyyttä 50 cm ja kaira upposi 25 cm. Oli pelkkää hiekkaa. (kuva 59)

Koepistot 4 ja 5

Lisäksi haluttiin tarkastella koekuopan 13 ympäristöä muutamalla koepistolla. (kuva 60) Koepisto 4:llä oli syvyyttä noin 50 cm plus kaira upposi 7 cm. Turvekerroksen alla oli

huuhtoumaa 5 cm, ruskeaa täyttömaata 5 cm ja loppu oli ilmeisesti punaista rikastumiskerrosta.

Koepisto 5 oli 50 cm syvä. Päällä oli turvetta muutama sentti. Sitten oli punaisenruskeaa täyttömaata 35 cm. Sitten oli ohut turvekerros 1-2 cm, jonka jälkeen oli noin 5 cm huuhtoutumiskerrosta. Kaira upposi pistokuopan pohjalta helposti 25 cm. Siinä oli ruskean ja harmaan väristä hiekkaa. Otettiin myös kairanäyte koekuoppa 13:sta noin 2,5 m pohjoiseen. Siinä oli täyttömaata 6 cm, huuhtoutumiskerrosta 4 cm ja loppu 15 cm punaisenruskeaa hiekkaa.

Jarmo Koivisto kävi mittaamassa tarkkuus-GPS -laitteella löydöllisen koekuopan luoteisnurkat etrs-tm35 -koordinaatistoon. Koekuoppa 30:n korkeus oli kuopan pinnalta 94,811 m mpy., P=7393983.100 m ja I= 386507.236. Koekuoppa 31:n korkeus on 95.012 m mpy., P=7393973.965 m ja I=386512.582 m. Koekuoppa 13:n korkeus on 90,669 m mpy., P=7394296.284m ja I=386248.642m. Muiden koekuoppien ja koepistojen koordinaatit löytyvät liitteestä, mutta niiden sijainnit eivät ole yhtä tarkkoja kuin vrs-pisteiden. Korkeuspiste mitattiin Kaaraneskoskentien risteyksen kanton tulevan muuntamon viereen. Sen korkeus on 95,968 m mpy. Sähköaseman luota oli maasta otettu korkeus 84,717 m mpy. Sähköasemalla varsinkin oli niin paljon sähköä ilmassa, että vaikutti käsi GPS -laitteen arvoihin ja se myös vaikutti kompassin suuntaan aina Kaaraneskoskentiellä asti. Koekuopat on näin ollen yritetty suunnata pääilmansuuntien mukaan ja paalu on pyritty jättämään lounaisnurkkaan. Lopuksi otettiin loppukuvat (kuvat 61-70) ja peitettiin kuopat. Jälkitöissä vielä kvartsilöydöt pestiin ja otettiin niistä digikameralla (Canon Coolpix S9300, 16.0 megapixeliä) kuvat. (kuvat 71-78)

LOPUKSI

Voimalaitoksen luona sähköaseman laajennusosassa ei tullut koekuopissa mitään arkeologisia löytöjä. Koekuopissa 3,6,7-12 maa oli täysin sekoittunutta. Tällä alueella tuli kivikautisia löytöjä vain koekuopasta 13, jonka kvartseista kaksi tuli pinnasta resentin aineiston kera ja kolmas kvartsi huuhtoutumiskerroksen alaosaan. Kuopan vierelle tehdyt koepistot olivat löydöttömiä. Kaikki Kaaraneskoskentien risteyksestä etelään kaivetut koekuopat olivat löydöttömiä ja osin myös selvästi sekoittuneita. Yksi kvartsi-iskos löytyi maan pinnalta. Sen kohdalle kaivettiin koekuoppa no. 23 ja pystyttiin toteamaan heti, että löytö ei ollut omalla paikallaan.

Lohilahden rannalta läheltä tonttien porttia kvartseja löytyi kahdesta koekuopasta

(no. 30 ja 31, mahdollisesti joukossa myös esine tai esineitä). Toisesta tuli yksi kvartsi-iskos ja toisesta tuli viisi kvartsi-iskosta ja vielä sen laajennuksesta kaksi kvartsia lisää. Löytöjen kohdalla maa pääosin ei ollut sekoittunut ihmisen toiminnan seurauksena, mutta alueella havaittiin tulvista johtuvia päällekkäisiä maannoksia. Edellä mainittujen kahden koekuopan ympärille kaivetut koekuopat eivät tuottaneet lisälöytöjä, eikä niistä löytynyt merkkejä kulttuurikerroksesta.

Sähköaseman rakentamiselle ei nyt tehdyn koekuopituksen perusteella näyttäisi olevan muinaismuistolakiin perustuvia esteitä. Tien varsilla, siltä osin kuin kaapelikaivanto kulkee muinaisjäännösalueella, arkeologinen valvonta vaikuttaa riittävältä jatkotoimenpiteeltä. Löydöllinen koekuoppa 13 sijaitsee haruksen kohdalla, jonka ympäristö on hyvä tutkia kaivun vaatimalta alalta. Mikäli Lohilahden puolelle halutaan kaivaa maakaapeli, alue jolla nyt havaittiin kivikautisen aktiviteetin merkkejä olisi syytä tutkia tarkemmin. Tähän sopisi parhaiten maakaapelilinjaa noudattava, noin metrin levyinen koeoja, joka sijoitettaisiin koekuoppien 30 ja 31 väliin. Toinen mahdollisuus on koekuopittaa Lohilahden puoleisen tien eteläpuoli uuden kaapelireitin löytämiseksi, mutta koska lähellä on havaittu paikallaan olevia löytöjä, on hyvin todennäköistä, että myös tältä puolen tietä paljastuu kaivauksia vaativa kohde tai kohteita. Mahdollisessa metsänraivauksessa on lähellä pintaa olevien löytöjen vuoksi hyvä noudattaa varovaisuutta metsätyökoneiden käytössä.

Oulussa 31.8.2016

Jouni Väänänen

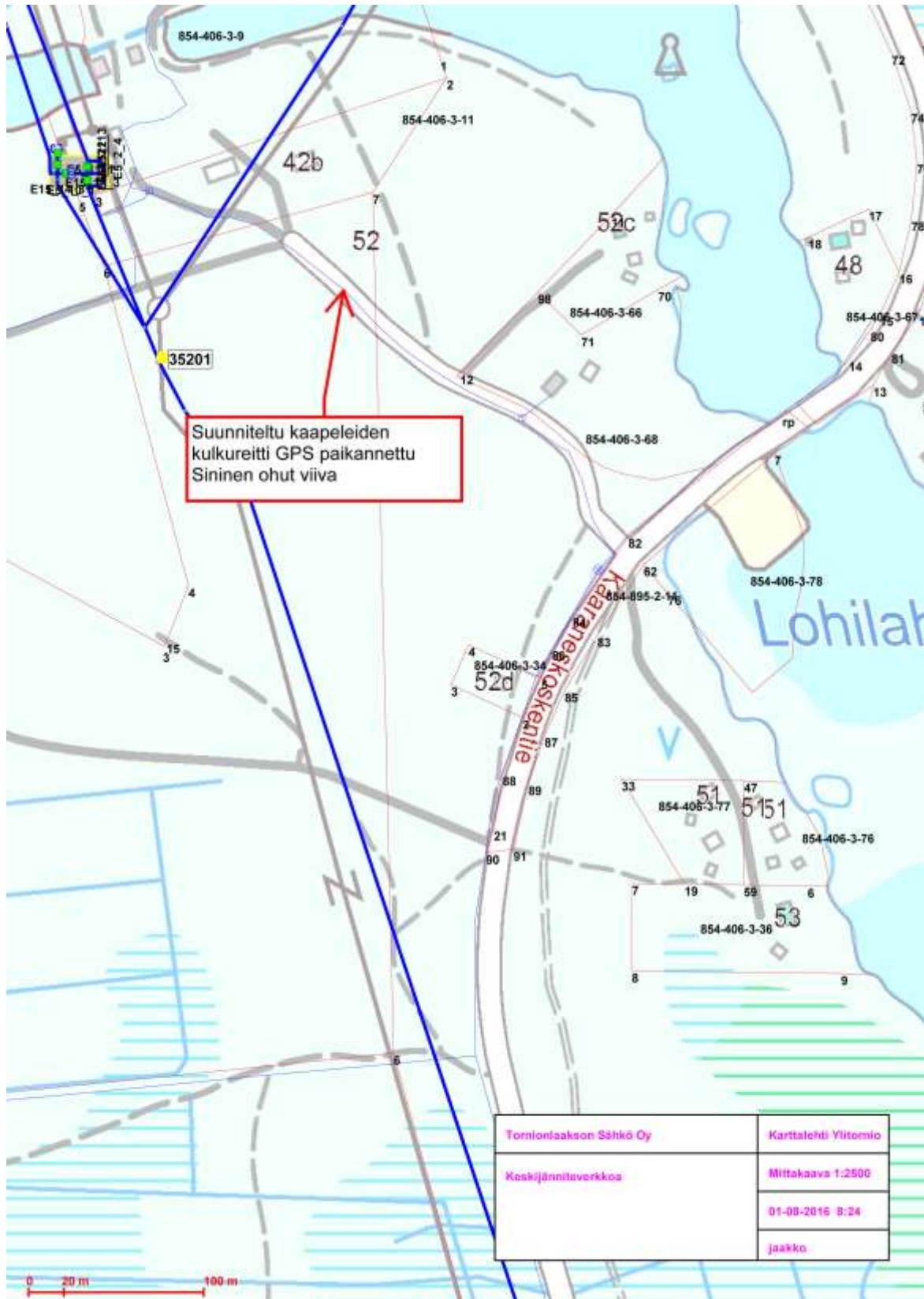
LÄHTEET

Erä-Esko, Aarni: Erä-Eskon tarkastuksia Pellossa vuosina 1956-1964. Kooste kenttäkartoista ja valokuvista, kertomukset puuttuvat. Tarkastus 1956-1964. 1964

Korteniemi, Markku: Pello Kertomus Pellon pitäjän muinaisjäänteiden inventoinnista 1984. 1986

Kaapelilinjakartta

Kaapelilinjasuunnitelma muinaisjäännösalue Kaaranes 1-2 kohdalla, jossa kaapeli edellisestä kartasta poiketen vedetään tien kohdalle.

Kartta koekuoppien sijainnista

- Koekuoppa
- Löydöllinen koekuoppa
- Koepisto
- Muinaisjäännösalue

	PELO KAARANESKOIKKI Arkeologinen tutkimus 2016 Oy Spjilum Ab / Jouni Väinänen	Yleiskartta m.k. 1:750 ETRS-TM35FIN Kartta 1
	Pöytäkartta MML / Mittaukset Jouni Väinänen	
	Pp. Markus Kivistö	

Koekuoppien koordinaatit

KENTTÄKARTAN MUKAAN, ETRS-TM35FIN-MUODOSSA

(tavallisen gps:n heitot olivat poikkeuksellisen suuria, vrs-pisteet ovat tarkkoja)

	X	Y
KK1	7394303.430	386180.373
KK2	7394300.816	386176.310
KK3	7394309.774	386177.812
KK4	7394295.155	386185.329
KK5	7394286.274	386186.229
KK6	7394307.381	386173.415
KK7	7394330.249	386190.976
KK8	7394344.088	386189.814
KK9	7394356.975	386190.342
KK10	7394287.415	386204.344
KK11	7394280.943	386221.084
KK12	7394277.707	386231.952
KK13	7394292.544	386246.487
KK13 (vrs)	7394296.284	386248.642
KK14	7394155.890	386408.173
KK15	7394089.926	386444.965
KK16	7394077.024	386444.241
KK17	7394055.380	386430.370
KK18	7394036.367	386420.573
KK19	7394015.317	386409.197
KK20	7393994.841	386400.971
KK21	7393975.471	386396.194
KK22	7393942.888	386387.190
KK23	7394072.852	386470.227
KK24	7394057.611	386472.097
KK25	7394039.782	386473.535
KK26	7394023.320	386479.288
KK27	7394011.530	386488.061
KK28	7394000.112	386498.992
KK29	7393984.067	386510.960
KK30	7393969.919	386525.235
KK30 (vrs)	7393983.100	386507.236
KK31	7393952.041	386532.551
KK31 (vrs)	7393973.965	386512.582
KK32	7393963.063	386532.644
KK33	7393962.331	386527.804
KK34	7393972.000	386508.000
KK35	7393950.971	386519.215
KK36	7393944.363	386531.103
KK37	7393928.213	386534.831
KK38	7393912.150	386536.699
KK39	7394272.979	386185.682

Koepisto	1	7394089.975	386454.137
Koepisto	2	7393931.479	386385.398
Koepisto	3	7394259.130	386181.640
Koepisto	4	7394290.203	386237.165
Koepisto	5	7394297.618	386237.165

Luettelo digitaalikuvista

Pello Kaaraneskoski SKDG201603:1-78

Kuvaaja Jouni Väänänen

nro	Aihe	Suunta	pvä
1	sähköaseman laajennusalue ennen koekuoppia	kaakkoon	15.08.16
2	sähköaseman laajennusalue. Varasto taustalla	lounaaseen	15.08.16
3	sähköaseman laajennusalue. Kohti voimalaitosta	luoteeseen	15.08.16
4	sähköaseman laajennusalue. Kohti tietä ylös rinnettä	kaakkoon	15.08.16
5	Koekuoppa 1 eteläprofiili	etelään	15.08.16
6	Koekuoppa 2 eteläprofiili	etelään	15.08.16
7	Koekuoppa 3:n sähkökaapeli		15.08.16
8	Koekuoppa 4 itäprofiili	itään	15.08.16
9	Koekuoppa 5 eteläprofiili	etelään	15.08.16
10	Koekuoppa 6 kaakkoisprofiili	kaakkoon	15.08.16
11	Taustalla on vanha tie?	etelään	16.08.16
12	Uusi tie. Sama kohta kuin kuvassa 11	Koillis-itään	16.08.16
13	Koekuoppa 7 eteläprofiili	etelään	16.08.16
14	Koekuopan 7 kohdalta kohti voimalaitosta	koilliseen	16.08.16
15	Koekuoppa 8 luoteisprofiili	luoteeseen	16.08.16
16	Koekuoppa 9 itäprofiili	itään	16.08.16
17	Kaivonrengas		16.08.16
18	Koekuopan 10 rautaesine		16.08.16
19	Koekuoppa 10 eteläprofiili	etelään	16.08.16
20	Koekuoppa 11 itäprofiili	itään	16.06.16
21	Koekuoppa 12 itäprofiili	itään	16.06.16
22	Koekuoppa 13 resentit löydöt ja palanutta puuta		16.06.16
23	Koekuoppa 13 itäprofiili	itään	16.06.16
24	Koekuoppa 14 eteläprofiili	etelään	17.08.16
25	Koekuoppa 22 ennen laajennusta eteläprofiili	etelään	17.08.16
26	Koekuoppa 15 eteläprofiili	etelään	17.08.16
27	Koekuoppa 16 eteläprofiili	etelään	17.08.16
28	Koekuoppa 17 eteläprofiili	etelään	17.08.16
29	Koekuoppa 18 eteläprofiili	etelään	17.08.16
30	Koekuoppa 19 eteläprofiili	etelään	17.08.16
31	Koekuoppa 20 eteläprofiili	etelään	17.08.16

32	Koekuoppa 21 laajennus eteläprofiili	etelään	17.08.16
33	Koekuoppa 22 eteläprofiili ja laajennus	etelään	17.08.16
34	Koekuoppa 23 eteläprofiili	etelään	17.08.16
35	Koekuoppa 24 eteläprofiili	etelään	17.08.16
36	Koekuoppa 25 eteläprofiili	etelään	17.08.16
37	Koekuoppa 26 eteläprofiili	etelään	17.08.16
38	Koekuoppa 27 eteläprofiili	etelään	17.08.16
39	Yleiskuva. Puiden takana pilkottava varastorakennus	länteen	18.08.16
40	Yleiskuva. Kaaraneskosken alakanava. Taustalla Miekkoj.	länteen	18.08.16
41	Yleiskuva. Kuva patovallista alhaalta. Koekuoppa 9	pohjoiseen	18.08.16
42	Yleiskuva. Kaaraneskoskentien risteys.	Etelään	18.08.16
43	Yleiskuva. Kaaraneskoskentien risteys.	Kaakkoon	18.08.16
44	Yleiskuva. Kesäpaikka -ja Kesäranta -tontit.	kaakkoon	18.08.16
45	Yleiskuva. Kaaraneskoskentien leikkausta.		18.08.16
46	Koekuoppa 28 itäprofiili	itään	18.08.16
47	Koekuoppa 29 eteläprofiili	etelään	18.08.16
48	Koekuoppa 30 eteläprofiili	etelään	18.08.16
49	Hiekkakuopan profiili. Vaalea hienojakoinen maakerros		18.08.16
50	Koekuoppa 31 eteläprofiili	etelään	18.08.16
51	Koekuoppa 32 eteläprofiili	etelään	18.08.16
52	Koekuoppa 33 eteläprofiili	etelään	18.08.16
53	Koekuoppa 34 itäprofiili	itään	18.08.16
54	Koekuoppa 35 länsiprofiili	länteen	18.08.16
55	Koekuoppa 36 kaakkoisprofiili	kaakkoon	18.08.16
56	Koekuoppa 37 eteläprofiili	etelään	18.08.16
57	Koekuoppa 31 laajennus	etelään	18.08.16
58	Koekuoppa 39 eteläprofiili	etelään	19.08.16
59	Yleiskuva. Koepisto 3 myllätty maa	pohjoiseen	19.08.16
60	Yleiskuva. Koekuoppa 13 alue	koilliseen	19.08.16
61	Loppukuva. Varastorakennuksen edusta	etelään	19.08.16
62	Loppukuva. Kaaraneskosken voimala	luoteeseen	19.08.16
63	Loppukuva. Kaaraneskosken voimala	kaakkoon	19.08.16
64	Loppukuva. Koekuoppa 13 peitettyinä	pohjoiseen	19.08.16
65	Loppukuva. Jakokaappi ja koekuoppa 14 peitettyinä	kaakkoon	19.08.16
66	Loppukuva. Muuntamo. Koekuopat 15 ja 16 peitettyinä	etelään	19.08.16
67	Loppukuva. Risteys. Koekuoppa 21 peitettyinä	kaakkoon	19.08.16

68	Loppuluva. Koekuoppa 30 peitettynä	etelään	19.08.16
69	Loppukuva. Kesäranta -ja Kesäpaikka -tontit.	etelään	19.08.16
70	Loppukuva. Tontin portilta. Lohilahden ranta	Pohjois-luoteeseen	19.08.16
71	Koekuoppa 13 löydöt		31.08.16
72	Koekuoppa 30 löydöt		31.08.16
73	Koekuoppa 31 kvartsi turpeen alta		31.08.16
74	Koekuoppa 31 kvartsi 15 cm		31.08.16
75	Koekuoppa 31 kvartsi 20 cm		31.08.16
76	Koekuoppa 31 kvartsi 35 cm		31.08.16
77	Koekuoppa 31 kvartsi profiilin suoristus		31.08.16
78	Koekuoppa 31 laajennus kvartsit 40 cm		31.08.16

Kuvaliite

Kuva 1. Alkukuva. Sähköaseman laajennus. Tornionlaakson Voima Oy oli merkinnyt paaluilla kaapelinlinjat sekä sähköaseman rakennuspaikan. (kaakkoon)

Kuva 2. Alkukuva. Sähköaseman laajennusosa on merkitty pienillä paaluilla varastorakennuksen edustalle. (lounaaseen).

Kuva 3. Alkukuva. Kaaraneskosken voimala. Tien viereen kaivetaan kaapelit. (luoteeseen)

Kuva 4. Alkukuva. Toinen kaapelilinja tulee pienen metsäsaarekkeen läpi. (kaakkoon)

Kuva 5. Koekuoppa 1, eteläprofiili.

Kuva 6. Koekuoppa 2, eteläprofiili.

Kuva 7. Koekuoppa 3, esille tullut sähkökaapeli.

Kuva 8. Koekuoppa 4, itäprofiili.

Kuva 9. Koekuoppa 5, eteläprofiili.

Kuva 10. Koekuoppa 6, kaakkoisprofiili.

Kuva 11. Koekuopan 5 edustalta otettu kuva. Taustalla näkyy mahdollisesti vanha tie, tai siihen on tehty kulkuväylää viimeistään sähkölinjoihin liittyen. (etelään)

Kuva 12. Kuva on otettu samasta kohtaa kuin kuvassa 11. Taustalla on uudempi pengerretty tie, joka vie alas voimalaitokselle. Tänne on tuotu paljon maata, jotta on saatu toivotut muutokset maankäyttöön. (itäkoilliseen)

Kuva 13. Koekuoppa 7, eteläprofiili.

Kuva 14. Kuvassa koekuoppa 7 ja taustalla näkyy Kaaraneskosken voimalaitos.

Kuva 15. Koekuoppa 8, luoteisprofiili.

Kuva 16. Koekuoppa 9, itäprofiili.

Kuva 17. Kaivonrengas pilkottaa maasta.

Kuva 18. Koekuopasta 10 löytynyt rautaesine, joka löytyi täyttömaasta 30 cm:n syvyydestä.

Kuva 19. Koekuoppa 10, eteläprofiili.

Kuva 20. Koekuoppa 11, itäprofiili.

Kuva 21. Koekuoppa 12, itäprofiili.

Kuva 22. Koekuoppa 13, uuden ajan löytöjä ja palanutta lautapuuta.

Kuva 23. Koekuoppa 13, itäprofiili. Nuoli osoittaa paikan, mistä kvartsi-iskos "tipahti" profiilista.

Kuva 24. Koekuoppa 14. Eteläprofiili.

Kuva 25. Koekuoppa 22 ennen laajennusta. Eteläprofiili.
Keskellä profiilia näkyi tummanpunaista maata.

Kuva 26. Koekuoppa 15. eteläprofiili.

Kuva 27. Koekuoppa 16, eteläprofiili.

Kuva 28. Koekuoppa 17, eteläprofiili

Kuva 29. Koekuoppa 18, eteläprofiili.

Kuva 30. Koekuoppa 19, eteläprofiili.

Kuva 31. Koekuoppa 20, eteläprofiili.

Kuva 32. Koekuoppa 21, eteläprofiili.

Kuva 33. Koekuoppa 22. Eteläprofiili ja sen laajennus. Keskellä oleva tummanpunainen maaläntti osoittautui luontaiseksi.

Kuva 34. Koekuoppa 23. (eteläprofiili) Tässä kohtaa löytyi maanpinnalta kvartsi-iskos, mutta siinä oli kuoppa, joten iskos ei ollut alkuperäisellä paikallaan.

Kuva 35. Koekuoppa 24, eteläprofiili.

Kuva 36. Koekuoppa 25, eteläprofiili. Turpeen alla oli tosi hienojakoista, jauhomaista, harmaata maata.

Kuva 37. Koekuoppa 26, eteläprofiili.

Kuva 38. Koekuoppa 27, eteläprofiili.

Kuva 39. Yleiskuva. Puiden takana näkyy varastorakennus, johon tulee uusi sähköaseman laajennus. (länteen)

Kuva 40. Kaaraneskosken alakanava. Taustalla Miekojärvi. (länteen)

Kuva 41. Kuva patovallista alhaalta katsottuna. Koekuoppa 9 näkyy. (pohjoiseen)

Kuva 42. Yleiskuva. Kaaraneskoskentie risteys. Koekuoppia tehtiin tien oikealla puolelle. Oikealle paalujen kohdalle rakennetaan muuntaja. (etelään)

Kuva 43. Yleiskuva. Kaaraneskoskentien risteys. Koekuopat tulivat tien vasempaan reunaan. (kaakkoon)

Kuva 44. Yleiskuva. Kesäranta -ja kesäpaikka -tontit. Suunniteltu kaapelilinjaus menee tonteille asti. (kaakkoon)

Kuva 45. Yleiskuva. Kaaraneskoskientien leikkausta. Taustalla oli koekuoppa 18.

Kuva 46. Koekuoppa 28, itäprofiili.

Kuva 47. Koekuoppa 29, eteläprofiili.

Kuva 48. Koekuoppa 30, eteläprofiili. Keskellä profiilia oleva kovahko tuhkanharmaa kerros, mistä löytyi kvartsi-iskos.

Kuva 49. Hiekkakuopan profiili, mistä näkyi selkeä kaksoismaannos. Sen keskellä oleva turvekerroksen (vanhan maan rajan) alla oli vaaleaa ja hyvin hienojakoista, lähes jauhemaista hiekkaa. Se on todennäköisesti tulvan muokkaamaa kerrosta.

Kuva 50. Koekuoppa 31, eteläprofiili. Tästä kuopasta tuli esille useita kvartsi-iskoksia.

Kuva 51. Koekuoppa 32, eteläprofiili.

Kuva 52. Koekuoppa 33, eteläprofiili.

Kuva 53. Koekuoppa 34, itäprofiili.

Kuva 54. Koekuoppa 35, länsiprofiili.

Kuva 55. Koekuoppa 36, kaakkoisprofiili.

Kuva 56. Koekuoppa 37, eteläprofiili.

Kuva 57. Koekuoppa 31 laajennus, eteläprofiili. Laajennuksesta löytyi kaksi kvartssia.

Kuva 58. Koekuoppa 39, eteläprofiili.

Kuva 59. Yleiskuva. Koepisto 3 kaivettuna. Paljon myllättyä maata. (pohjoiseen)

Kuva 60. Yleiskuva. Koekuoppa 13:n alue sähkölinjan alla.

Kuva 61. Loppukuva. Varastorakennuksen edusta. (etelään)

Kuva 62. Loppukuva. Kaaranekosken voimala. (luoteeseen)

Kuva 63. Loppukuva. Tie alas voimalaitokselle. (kaakkoon)

Kuva 64. Loppukuva. Koekuoppa 13 peitettyinä. (pohjoiseen)

Kuva 65. Loppukuva. Jakokaapin paikka ja koekuoppa 14 peitettynä. (kaakkoon)

Kuva 67. Loppukuva. Muuntamon paikka. Koekuopat 15 ja 16 peitettynä. (etelään)

Kuva 67. Loppukuva. Kaaraneskoskentien risteys.
Lohilahden rannan suuntaan.(kaakkoon)

Kuva 68. Loppukuva. Koekuoppa 31 peitettynä. (etelään)

Kuva 69. Loppukuva. Kesäranta -ja Kesäpaikka tontit. Koekuoppa 37 peitettynä. (etelään)

Kuva 70. Loppukuva. Lohilahden rantaa. (pohjois-luoteeseen)

Kuva 71. Koekuoppa 13 löydöt. Keskimmäiset kvartsit tulivat samasta kohtaa kuin uuden ajan aineisto. Isoin kvartsi oli todennäköisesti omalla paikallaan.

Kuva 72. Koekuopan 30 löytö. Tämä läpikuultava kvartsi-iskos eli vuorikristalli löytyi noin 28 cm:n syvyydestä.

Kuva 73. Koekuoppa 31. Vuorikristalli löytyi heti turpeen alta.

Kuva 74. Koekuoppa 31. Kvartsi löytyi 15 cm:n syvyydestä.

Kuva 75. Koekuoppa 31. Kvartsi tuli 20 cm:n syvyydestä.

Kuva 76. Koekuoppa 31. Kvartsi tuli 35 cm:n syvyydeltä ja 10 cm vanhan maan alta.

Kuva 77. Koekuoppa 31. Kvartsi tuli profiilia suoristaessa todennäköisesti ylemmästä huuhtoutumiskerroksesta.

Kuva 78. Koekuoppa 31, laajennus. Kvartsit tulivat noin 40 cm:n syvyydestä ja 15 cm vanhan maan alta.

Luettelo poistetuista löydöistä

Koekuoppa 10

1.Rautaesine, paino 5 g

N. 10 cm pituisen rautavartaan tai paksun rautalangan päässä 25x10 mm kokoinen hyvin ruosteinen, leveämpi osa.

Ks. kuva 18.

Koekuoppa 13

2. Poran terän katkelma, paino 7 g

Halkaisijaltaan 9 mm paksun poran terän katkelma, pituus 25 mm.

3. Peltilevyn katkelma, paino 2 g

Puolikkaan ympyrän muotoinen ohut peltilevy, halkaisija 39 mm, leveys 21 mm.

3.Astialasia, 1 kpl, paino 15 g

Vihreän lasipullon pala, massassa ei ole selvästi havaittavia ilmakuplia.

Ks. kuva 71.